

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата юридичних наук, доцента
Андрусяк Ганни Миколаївни
на дисертацію Одинець Ірини Валеріївни на тему
«Кримінально-правова протидія маніпулюванню (222¹, 222², 369³ КК
України)», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі права
за спеціальністю 081-Право

Актуальність теми дослідження, здійсненого І. В. Одинець, я підтримую, оскільки маніпулювання на організованих ринках капіталу, на оптових енергетичних ринках створює суттєві загрози для економіки України, дестабілізує та деформує фінансову систему, зумовлює фінансову кризу та інші фінансові ризики, а також маніпулювання у спорті вже давно стало світовою проблемою, а договірні змагання – протиправною традицією сучасного спорту. Жодна держава світу не застрахована від маніпулювань у вказаних вище сферах, що вимагає вжиття рішучих заходів на міжнародному, регіональному та національному рівнях.

Важливою та актуальною в роботі автора є те, що після введення в Україні воєнного стану вектор наукових досліджень змістився на дослідження кримінальних правопорушень, пов'язаних з війною, зокрема на злочини проти основ національної безпеки України, кримінальні правопорушення проти порядку проходження військової служби, проти миру, безпеки людства, міжнародного правопорядку, проте не слід залишати поза увагою науковців інші склади кримінальних правопорушень, особливо якщо вони стосуються економіки. Адже після закінчення війни відбудова країни буде залежати власне від стану економіки держави, а економічна безпека – це частина національної безпеки, яка разом з іншими її видами покликана забезпечити правопорядок в усіх сферах суспільного життя.

Норми статей Кримінального кодексу України 222¹ «Маніпулювання на організованих ринках», 222² «Маніпулювання на енергетичному ринку», 369³ «Протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань». Відповідно, погоджуюсь з автором, що проблема кримінально-правової

оцінки діянь осіб за статтями дисертаційного дослідження потребує досконалого наукового вивчення.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони ґрунтуються на усталених та апробованих положеннях у кримінально-правовій науці. Отримані автором наукові результати та висновки дисертації характеризуються високим рівнем обґрунтованості і достовірності, що забезпечено використанням загальновідомих сучасних методів наукових досліджень. Так, у роботі використовувалися такі загальнонаукові методи, як *системний*, який дозволив виокремити підходи до визначення ступеня суспільної небезпеки, достатнього для криміналізації маніпулювання на організованих ринках, оптових енергетичних ринках та у спорті (підрозділи 1.2, 1.3), дослідити значення суспільно небезпечних наслідків як критерію криміналізації маніпулювання (підрозділ 1.4), виокремити та охарактеризувати об'єктивні та суб'єктивні ознаки маніпулювання (статті 222¹, 222² та 369³ КК) (підрозділ 3.2); *структурно-функціональний*, який допоміг розкрити зміст поняття маніпулювання як суспільно небезпечного діяння у КК України (підрозділ 3.2); *формально-логічний*, що допоміг визначити ключові терміни дисертаційного дослідження (підрозділи 1.3, 3.2), виявити та дослідити об'єктивні та суб'єктивні ознаки маніпулювання на організованих ринках, оптових енергетичних ринках та в спорті (підрозділ 3.1), сформулювати висновки та пропозиції до розділів та загальні висновки дослідження). Зі спеціально-наукових методів використано *формально-юридичний*, що застосовувався для формулювання змісту об'єктивних та суб'єктивних ознак маніпулювання на організованих ринках, оптових енергетичних ринках та у спорті (підрозділ 3.2), а також для аналізу джерел регулятивного та кримінального законодавства України (підрозділи 1.3, 3.2), формулювання техніко-юридично коректних пропозицій змін до КК (підрозділи 1.3, 1.4, 3.2); *порівняльно-правовий*, виявлений у порівняльному аналізі норм КК України,

що передбачають кримінальну відповідальність за маніпулювання на організованих ринках, оптових енергетичних ринках та у спорті, та зарубіжного кримінального законодавства окремих країн (підрозділи 2.2, 2.3) тощо.

Всі питання, які розглядаються в дисертації, розкрито на досить високому методологічному рівні. Нормативною основою дослідження є Конституція України, міжнародні акти, Кримінальний кодекс України, а також вивчення зарубіжного досвіду кримінальної відповідальності за маніпулювання у сфері господарської діяльності та спорту було вивчено відповідні норми кримінальних кодексів таких зарубіжних держав, як США, Німеччина, Французька Республіка, Швейцарська Конфедерація, Королівство Іспанії, Італійська Республіка, Республіка Болгарія, Держава Ізраїль, Азербайджанська Республіка, Грузія, Киргизька Республіка, Республіка Вірменія, Республіка Казахстан, Республіка Молдова, Республіка Таджикистан, Республіка Узбекистан.

Автором проаналізовано широкий спектр окресленої проблематики. На сьогодні в Україні кримінальні правопорушення, передбачені статтями 222¹, 222² та 369³ КК не є предметом належної уваги у правозастосовній сфері, оскільки в Україні жодна особа не була притягнута до кримінальної відповідальності за вчинення цих правопорушень. Тому актуальність поглибленого аналізу кримінально-правової протидії маніпулюванню (статті 222¹, 222², 369³ КК) є очевидною.

Усі завдання, які поставлені здобувачем, сформовані цілком логічно та обґрунтовано.

Аналіз рецензованої дисертації дає змогу стверджувати, що в результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети й виконав поставлені завдання. Причому сформульовані висновки та пропозиції є аргументованими й оригінальними, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Структура дисертації відповідає поставленим завданням та складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатку. Загальний обсяг дисертації становить 229 сторінок, з них список використаних джерел на 31 сторінці (310 найменувань) і додаток на 1 сторінці.

У розділі 1 «Обрунтованість криміналізації маніпулювання на організованих ринках, оптових енергетичних ринках та у спорті» автором визначено такі безпосередні об'єкти кримінальних правопорушень, що досліджуються: правопорядок, установлений у суспільстві за допомогою регулятивного законодавства, необхідний для забезпечення безпеки організованих ринків капіталу у частині недопущення маніпулювань на них (ст. 222¹ КК України); необхідний для забезпечення енергетичної безпеки у частині недопущення маніпулювань на оптовому енергетичному ринку (ринку електричної енергії та ринку природного газу) (ст. 222² КК України), необхідний для забезпечення антикорупційної безпеки у сфері спорту у частині виконання заборони маніпулювати спортивним змаганням (ст. 369³ КК України).

Доведено, що іманентною властивістю правопорушень, пов'язаних з корупцією, є відсутність ознак корупції та порушення спеціальним суб'єктом заборон, обмежень та вимог, визначених регулятивним законодавством. Доведена думка автора щодо правопорушення, яке передбачене у ст. 369³ КК України, а саме, слід відносити до правопорушень, пов'язаних з корупцією, що вимагає коригування як регулятивного, так і кримінального законодавства України. Зокрема, запропоновано в примітках доповнити ч. 2 ст. 45 КК України вказівкою на ст. 369³. Погоджуюсь із цією думкою, оскільки необхідно законодавцю охопити злочини, які можуть бути корупційними чи пов'язаних з корупцією кримінальних правопорушень.

Підтримую авторську позицію, що у Законі України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» та в КК України невдало імплементовано положення Конвенції